

Spalio 24–31 dienomis Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka, įsitraukdama respublikinę šalies bibliotekų Medijų ir informacinio raštingumo (MIRKT) savaitę, pasiūlė įvairių veiklų ne tik Panevėžio, bet ir šalies bendruomenei.

Panevėžiečiai galėjo dalyvauti mokymuose „Dirbtinis intelektas ir jo praktinis taikymas“. Atėjusieji aiškinosi, kaip naudotis dirbtinio intelekto įrankiais, padedančiais planuoti darbus, kurti tekstus ar ieškoti informacijos. Mokymai sulaukė didelio susidomėjimo. Jų dalyviai tvirtino, kad buvo ne tik įdomu, bet ir tikrai naudinga, nes įgytos žinios padės kasdienėse veiklose.

Mokiniam biblioteka pasiūlė dvi edukacijas. 5–8 klasių auklėtiniai rinkosi į užsiėmimus „MIRKT detektyvai pasakose“ ir „404: Tiesa nerasta“. Čia mokėsi atpažinti melagienes, manipuliacijas, netikrus profilius, suvokti, kaip veikia informacijos sklaida ir kodėl svarbu būti kritiškam interneto vartotojui. Moksleiviams didžiausią įspūdį paliko tai, kad teorija įtvirtinama per praktiką, tiriamosios veiklos susietos su tikru kasdieniu gyvenimo ir įgūdžiais.

Bibliotekos lankytojai galėjo apžiūrėti leidinių parodą „IT – nuo pradmenų iki sklандаus darbo“.

Šalies gyventojai turėjo galimybę išklaudyti iš bibliotekos transliuotos informacinio ir kibernetinio saugumo eksperto Mariaus Pareščiaus paskaitos-diskusijos „Kibernetinis saugumas šiandien: grėsmės, prevencija, atsakomybė“.

Šiame renginyje vėlgi puikiai derėjo teorija ir praktika. Buvo aptariamose ne tik grėsmės, pagrindiniai apsaugos principai, atsakomybė už duomenų ir informacinių sistemų saugumą, bet ir dalintasi patarimais, kaip atpažinti kibernetines atakas, išvengti jų padarinių, kurti saugesnę skaitmeninę aplinką.

M.Pareščius įsitikinęs: vienokios ar kitokios kibernetinės atakos vyksta be pertraukų. Tik laiko klausimas, kada asmens duomenys nutekės ne tik iš verslo (kaip jau nesyk būta), bet ir iš valstybinių portalų – pavyzdžiui, www.esveikata.lt, www.spis.lt. Žmonės praras pasitikėjimą informacinėmis technologijomis ir sistemomis.

„Todėl visada patariu elgtis taip, tarsi jos jau būtų nulaužtos. Kelti tik tuos duomenis, kurie būtini“, – teigia saugumo ekspertas.

Kiti patarimai?

Neatsakinėti į jokiais įtartinas žinutes/pranešimus, nespaušti nuorodų.

Nedalinti asmens duomenų kur nereikia. Įvertinti: ar, pavyzdžiui, pildant prekybos centro kliento kortelę tikrai nurodysime adresą, savo gimimo dieną, telefoną? Ar išties per savo gimtadienį iš prekybos centro tikimės sulaukti gėlių puokštės? Ar tikrai norime gauti dar daugiau reklaminių žinučių?

Reguliariai keisti slaptažodžius. Rekomenduojama kas ketvirtį, 12 simbolių, skirtingus atskiroms paslaugoms/svetainėms.

„Slaptažodis – kaip apatiniai. Reikia keisti reguliariai ir nesidalinti su kitais žmonėmis. Taip apsaugosite savo interneto svetainę, paskyrą, socialinio tinklo profilį, pinigus ir reputaciją. Prarasti paprasta – atkurti sudėtinga“, – sako M. Pareščius.

Darytis rezervines dokumentų, nuotraukų kopijas, naudotis debesija.

Keliaujant, ypač po tam tikras šalis – Azijos, Afrikos, ne Europos Sąjungos, pas „raudonuosius kaimynus“ – pirkti vietinio telekomunikacijų tinklo korteles. Arba tiesiog nesinaudoti paslauga, kurios negali apsaugoti.

Visą M. Pareščiaus paskaitą rasite čia: <https://www.youtube.com/live/BNyAkvezvUA> .

Asta Sarapienė

Komunikacijos specialistė

